

Sant Sebastià. Antic Bagà

Bagà

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: Nucli vila, Sant Sebastià
Emplaçament A la part alta de Bagà, en direcció Coll de Pal.

Coordenades:

Latitud: 42.25671
Longitud: 1.86148
UTM Est (X): 406090
UTM Nord (Y): 4678907

Classificació

Número de fitxa 08016-27
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Jaciment arqueològic
Estil / època: Medieval
Segle IX-XII
Estat de conservació Dolent
Protecció Inexistent
Número inventari CC AA I05021
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat Privada
Titular: Ref. cad.: 008A00046
Fitxes associades:
[Nucli històric](#)
Autoria de la fitxa Cortés Elía, M^a del Agua
Data de registre de la fitxa: dt., 10/02/2004 - 01:00

Descripció

La zona coneguda com Sant Sebastià es troba situada a la part alta de l'actual nucli de població, a poc menys d'un quilòmetre al nord. És un promontori esglaonat per feixes de conreu en el que hi ha un dipòsit d'aigua i que actualment està afectat per reparcel·lació per urbanitzar anomenat Pla Parcial de Sant Sebastià. Es tracta del testimoni de l'antic nucli medieval de Bagà que a inicis del segle XIII va ser abandonat progressivament en benefici de la nova vila fortificada. Als sondejos realitzats el setembre de 2003 es va evidenciar l'existència de murs i estructures dels antics habitatges, 3 sitges d'emmagatzematge, restes d'una antiga església i nombrosos enterraments vinculats amb l'edifici religiós. El terreny afectat és d'aproximadament 10.000 m² i afecta a 8 parcel·les de particulars, una de l'Ajuntament i el dipòsit d'aigües municipal, així com dos vials. S'ha pogut identificar l'absis semicircular de l'església associat amb una extensa àrea de necròpolis corresponent als segles XI-XIII. Les restes d'aquest edifici correspondrien a la construcció del segle XIV que es va edificar sobre l'anterior construcció romànica. Aquest església va ser molt mutilada en fer la reconstrucció del segle XVIII, i la construcció del dipòsit d'aigües, a meitat del segle XX, afectà notablement l'estructura de l'edifici. Segons les dades arqueològiques aquest nucli de població es situava al voltant de l'antiga església de Sant Esteve, en forma de sagrera, i es distribuïa en terrasses, aprofitant la topografia de la zona. Es desconeix si estaria envoltat per una muralla o no. Es veu clarament que el trasllat al nou poble va ser lent, ja que no hi ha restes d'estructures d'enderroc, fet que mostra que es van aprofitar els materials per les noves construccions a la vila nova.

Observacions:

Degut a la reparcel·lació i a la possibilitat de que existissin restes arqueològiques, el Servei d'Arqueologia de la Generalitat va promoure la realització d'una prospecció durant el setembre de 2003, portada a terme per Arqueociència sota la direcció de Carme Subiranas Fàbregas. Es van fer 39 rases de sondeig per tal de delimitar l'extensió del jaciment en terrenys de l'Ajuntament i de diferents particulars. 24 d'aquestes rases van resultar arqueològicament positives. Actualment s'està a l'espera de les decisions que prenguin el Servei d'Arqueologia de la Generalitat i l'Ajuntament de Bagà en quant a la realització d'una excavació programada extensiva. Mapa topogràfic de Catalunya editat per l'Institut Cartogràfic de Catalunya E/ 1:5.000.

Història

L'existència d'una vila de Bagà anterior al segle XII ja es troba en la documentació de Sant Llorenç prop Bagà. En ella es citen dos nuclis de població dins el mateix terme de Bagà. Un anomenat Vilella, que apareix a partir de l'any 1002, i que es repeteix els anys 1005, 1006, i en dos documents del 1018 (BOLÓS, 1986). En tots ells consta l'existència de cases i que la Vilella afrontava amb la vila de Bagà. Possiblement aquest nucli anés quedant sense població progressivament i finalment tan sols restés un mas (BENET, 1993). L'altre nucli de població és el de la vila de Bagà, documentat ja els anys 893 i 894 (ACV) en un document de venda de béns a Brocà dins el terme de la vila de Bagà (BENET, 1993). La següent notícia és del 950, quan es situa el monestir de Sant Llorenç prop Bagà a l'apèndix de la vila de Bagà (BOLÓS, 1986). Cal suposar que aquest primer nucli seria petit i sense emmurallar i, juntament amb el de la Vilella, s'unificaria en la nova vila de Bagà amb la concessió de la carta de franqueses. La creació de la nova vila va respondre segurament a una necessitat de defensa dels habitants i del mercat, ja que era el principal centre comercial de la zona. La fortificació i creació de la nova vila va fer que desaparegués l'antic assentament, principalment amb l'enderroc de l'antiga església i la utilització de la pedra d'aquesta per la construcció de la nova de Sant Esteve. Entre 1348 i 1359, per voluntat de la senyora de Bagà, es va erigir una capella dedicada a Sant Sebastià i que fou bastida com a recordatori del primer lloc on va ser erigida l'església de

Sant Esteve, parroquial durant l'alta edat mitjana, al primer nucli de població de Bagà. Sembla que l'any 1704 fou reconstruïda (SERRA VILARÓ, 1930, vol III). L'any 1905, tal i com relata Cèsar August Torras (1923), s'estaven fent obres de recuperació; i Serra Vilaró (1930) diu que les ruïnes de principis del segle XX corresponien a un edifici del XIX. Per tant, una nova església va ser construïda aprofitant la base de la de Sant Sebastià. L'any 1952, amb motiu de la construcció del dipòsit d'aigües del poble, s'enderrocà el que restava de la capella. En fer les obres van aparèixer un seguit de tombes fetes amb lloses, esquelets d'infants, un crani amb un clau clavat que es va perdre després de nombrosos trasllats (CABALLE, 1998). L'any 1975, durant la campanya popular "Operación rescate", es va fer alguna cala sortint a la vista ossos que van tornar a ser tapats. També han desaparegut les fotografies que Joan Sitges va fer d'aquella campanya. La última intervenció ha estat la prospecció realitzada al setembre de 2003.

Bibliografia

BOLÓS, J. (1986). El monestir de Sant Llorenç prop Bagà. Artestudi ed. Barcelona CABALLÉ. F. (1998). El Déu de Bagà. Columna Albí eds. SERRA VILARÓ, J. (1930). Baronies de Pinós i Mataplana. Investigació als seus arxius. 3 vols. Reedició de 1989 del Centre d'Estudis Baganesos. SUBIRANAS, C. (2003). Informe dels sondejos arqueològics realitzats a la zona de Sant Sebastià (Berguedà). Servei d'Arqueologia de Catalunya, Arqueociència. Novembre 2003. TORRAS, C.A. (1923). Bergadà. Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya, any XXXIII, n° 338.

